

ДАРИТЕЛСТВОТО В ПАВЛИКЕНИ - ИСТОРИЧЕСКИ ИЗМЕРЕНИЯ (1878 - 1945)

НЕЛИ ЦОНЕВА

Дарителството „на ползу роду българскому” има дълбоки и трайни традиции в нашата история. Векове наред родолюбиви българи са били щедри спомоществуватели за създаване и развитие на църкви, училища и читалища. Техните дарителски жестове осигуряват условията и подпомагат развитието на българското просвещение, те са в основата и на българското национално Възраждане. Дарителството е ярко доказателство за духовното богатство на човека, верен критерий на неговия патриотизъм, интелект и възпитание.

Дарителството и благотворителността са две близки по форма и съдържание прояви на едни от най-висшите общочовешки добродетели и нравствени качества. Границата между двете благородни изяви е тънка и понякога трудно забележима. Докато жестовете на благотворителност са по-близо до милосърдието и целят подпомагането на хора, изпаднали в лошо материално състояние или тежко положение, то дарителството е безвъзмездно отдаване в полза на обществото, за развитие на просвещението, науката и образованието.

Историята на Павликени в периода 1878 – 1945 г. изобилства от десетки примери за щедри жестове на благотворителност и дарения в общонародна полза. Благотворителни дружества и организации в Павликени се учредяват в годините след Първата световна война. Създаването им е израз на човешкото състрадание и милосърдие, а дейността им е подчинена на идеята за подпомагане на най-бедните и безпомощни хора. Чрез тези организации обществото се опитва да помогне на семействата на загиналите на фронта и да се погрижи за техните сираци, за вдовиците и жертвите на войните. Основно с благотворителна цел в Павликенска околия са създадени организациите на Съюзите на запасните офицери и на запасните подофицери, Дружество „Инвалид”, Съюзът за закрила на децата, БЧК, Помощната организация, женските дружества. Тяхната история и етапи на развитие вече са били обект на проучване от автора и публично представени за интересуващите се от темата. (1)

Обект на настоящото изследване е дарителството в Павликени и неговите исторически измерения в годините след Освобождението – 1878г. до

средата на XX век. Частична информация за отделни дарителски жестове на павликенци има посочени в почти всички публикувани книги, посветени на историята на селището.(2) Въпреки тези епизодични примери на дарителства цялостно проучване по темата и разширяване обема на информацията не е правено. Без да претендираме за изчерпателност, целта на настоящото изследване е да се издирят и станат публично известни максимален брой обществено значими дарения, да се посочи въздействието им и приноса на тези дарения за развитието на Павликени. Не на последно място, това е и начин да изразим нашата почит и уважение към дарителите.

Още през първите десетилетия след Освобождението - 1878, в резултат на вътрешни миграционни процеси и аграрния преврат, етническият облик на Павликени се променил изцяло. Селото било заселено с будни български домакинства от съседните села и Балкана, мнозина от които взели непосредствено участие в борбите за национално освобождение, църковна независимост и развитие на българската просвета и наука. Това са първите трудни и съзидателни години, когато е трябвало да се преодолее вековната изостаналост и да се положат основите на едно качествено ново социално-икономическо обществено развитие. От първата генерация на новите заселници зависели посоката, темповете и първите стъпки в изграждането на Павликени. Тяхната находчивост, интелект и прозорливост предопределили много от последвалите събития и етапи в израстването на селището. С най-големи и трайни заслуги за цялостното развитие и просперитет на Павликени е “старейшината” Атанас х.Славчев.

.....